SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:874

av Katarina Stenström Ros (M)

Byte av namn på brottet ”barnpornografibrott”

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en ändrad benämning på brottet ”barnpornografibrott” och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att införa ett synnerligen grovt brott och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en särskild avgift till en särskild fond för denna typ av brott och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att organisationer som arbetar med att bekämpa sexuella övergrepp mot barn kan ansöka om medel ur ovanstående fond och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Inledning

Enligt 16 kap. 10 a § 1 stycket brottsbalken (1962:700) ska den som skildrar barn i pornografisk bild, eller sprider, överlåter, förvärvar eller innehar sådant material dömas för barnpornografibrott till fängelse i högst två år.

Byt namn på brottet ”barnpornografibrott”

Flera organisationer som arbetar med att bekämpa sexuella övergrepp mot barn använder inte orden ”barnpornografi” eller ”barnporr”. De använder orden "övergreppsmaterial" eller "dokumenterade sexuella övergrepp mot barn" eftersom orden ”barnpornografi” eller ”barnporr” riskerar att normalisera eller försköna brottets karaktär.

Bilder och filmer som idag benämns ”barnpornografi” skildrar inte fiktion eller iscensatta handlingar. De skildrar dokumenterade sexuella övergrepp mot verkliga barn.

På varje bild och i varje film finns ett barn som har utsatts för ett allvarligt övergrepp. Att i det här sammanhanget använda ordet ”pornografi” är därför dåligt. Brottsrubriceringen i 16 kap 10 a § brottsbalken bör därför ändras till exempel till ”innehav av material på sexuellt övergrepp mot barn”.

Inför ett synnerligen allvarligt brott

I 16 kapitlet 10 a § 6 stycket brottsbalken anges vad som utgör grovt barnpornografibrott. Brottet bedöms som grovt ”om det har begåtts yrkesmässigt eller i vinstsyfte, utgjort ett led i brottslig verksamhet som utövats systematiskt eller i större omfattning, avsett en särskilt stor mängd bilder eller avsett bilder där barnen är särskilt unga, utsätts för våld eller tvång eller utnyttjas på annat särskilt hänsynslöst sätt”. Straffskalan för grovt barnpornografibrott är fängelse i lägst ett och högst sex år.

Det finns personer som har dömts för ett enormt stort innehav av övergreppsmaterial och där stora delar av materialet har bedömts som ”särskilt hänsynslöst”. I det fall straffskalan för grovt barnpornografibrott inte bedöms som tillräcklig så bör det finnas ett synnerligen grovt brott. Några exempel på när det skulle kunna vara aktuellt med ett synnerligen grovt brott är om åtalet gäller ett extremt stort innehav av övergreppsmaterial, eller där barnen som utsatts för sexuella övergrepp är särskilt unga, har utsatts för våld eller annars utnyttjats på särskilt hänsynslösa sätt. Det bör därför övervägas om brottet även ska ha ett synnerligen grovt brott.

Inför en särskild avgift för tilltalad

Även om personer som döms för barnpornografibrott inte själva begår egna fysiska sexuella övergrepp mot barn så utgör deras efterfrågan på övergreppsmaterial en central drivkraft bakom den internationella marknaden för sexuella övergrepp på barn.

Så länge det finns personer som söker och konsumerar övergreppsmaterialet så fortsätter produktionen det vill säga att utföra sexuella övergrepp mot barn vilka dokumenteras.

Eftersom den som döms för barnpornografibrott inte betalar något skadestånd till något specifikt barn men inte desto mindre bidrar till efterfrågan på dokumenterade sexuella övergrepp mot barn så bör han eller hon få betala en särskild avgift till brottsofferfonden eller en annan för ändamålet särskilt upprättad fond. Avgiften bör vara så pass hög att den tydligt markerar brottets allvar. Den skulle till exempel kunna kopplas till prisbasbeloppet så att en dom för barnpornografibrott av normalgraden innebär en avgift motsvarande ett prisbasbelopp.

Ersättning till organisationer som arbetar för att bekämpa sexuella övergrepp mot barn

Det finns ett flertal organisationer som arbetar för att förebygga sexuella övergrepp mot barn, stötta utsatta barn och bekämpa spridningen av övergreppsmaterial. Flera av dem arbetar ideellt.

Ett förstärkt ekonomiskt stöd till dessa organisationer skulle bidra till att förebygga nya övergrepp, identifiera fler brottsoffer och ge bättre stöd till dem barn som redan har drabbats.

Organisationer som arbetar för att bekämpa sexuella övergrepp bör därför kunna söka pengar ur den fond som bör skapas av den särskilda avgift för barnpornografibrott som bör införas.

Den som medvetet bidrar till efterfrågan på dokumenterade sexuella övergrepp mot barn bör också bidra ekonomiskt till insatser som stödjer brottsoffer och förebygger framtida övergrepp.

Sammanfattning

Samhället måste tydligt markera att de bilder och filmer som omfattas av lagstiftningen i 16 kap 10 a § brottsbalken inte är pornografi i vanlig mening utan dokumenterade sexuella övergrepp mot barn. Lagstiftningens utformning, brottsrubriceringar och ekonomiska sanktioner bör därför spegla brottets verkliga innebörd och de mycket allvarliga konsekvenser som det får för de barn som utsätts. Organisationer som arbetar för att bekämpa sexuella övergrepp mot barn bör stärkas. Det bör därför

- bytas namn på brottet ”barnpornografibrott”,
- införas ett synnerligen grovt brott,

- införas en särskild och stor avgift till brottsofferfonden eller en annan för ändamålet särskilt inrättad fond för personer som döms för detta brott, där avgiften skulle kunna vara kopplad till prisbasbeloppet,
- verkas för att organisationer som arbetar med att bekämpa sexuella övergrepp mot barn kan ansöka om medel ur ovanstående fond för att stärka sin verksamhet.

Katarina Stenström Ros (M)